

ZBIRKA
SMJERNICE INTERNE REVIZIJE
MOPP*STANOVNIŠTA*MODELI

Podgorica, 2017.

BIBLIOTEKA INTERNIH REVIZORA

Smjernice interne revizije
MOPP* Stanovišta* Modeli
prvo izdanje

Prevod:

Ilvana Marković, CIA
Doc. dr Slavko Rakočević, CRMA, CPA
Aleksandra Anđelić, Licencirani revizor
Ana Šoškić

Izdavač:

Institut Internih revizora Crne Gore (IIRCG)

Za izdavača:

Doc. dr Slavko Rakočević, CRMA, CPA

Naslovna korica:

Biljana Živković

Lektura i korektura

Aleksandra Anđelić, Licencirani revizor

Prelom stranica i tehnička priprema za štampanje:

Aleksandar Dutina, Dutaco-Digital Agency

Štampa:

Studio Branko d.o.o., Podgorica, 2017.

Tiraž: 100

ISBN: 978-9940-566-02-9

Sva prava zadržana. Knjiga u cjelini, ili bilo koji njen dio ne smije se preštamovati, kopirati, smještati na elektronske medije, ili u bilo kom drugom obliku prenositi bez pismenog odobrenja izdavača.

Biblioteka internih revizora

Ova knjiga namijenjena je internim revizorima, članovima upravnih i nadzornih odbora i odbora za reviziju, članovima odbora za upravljanje rizicima ili usklađenost, izvršnom rukovodstvu i drugim licima koja su zainteresovana za kvalitet rada interne revizije, kao i odgovarajućim regulatorinim organima.

Predgovor

U ovoj zbirci objavljene su sve smjernice iz Međunarodnog okvira profesionalne prakse (MOPP) koje je izdao Institut internih revizora sa Floride, USA (IIA), a koje su do sada prevedene na crnogorski jezik. Tu prije svega spadaju *Međunarodni standardi za profesionalnu praksu interne revizije (Standardi)* koji pored *Definicije* interne revizije i *Etičkog kodeksa* čine grupu smjernica čija je primjena obavezna. Najznačajniji dio smjernica čine Implementacioni Vodiči (Implementation Guidance-PAs), čija se primjena strogo preporučuje.

Pored smjernica koje su uključene u MOPP, ova zbirka sadrži Modele kao primjere za primjenu smjernica u praksi interne revizije i Globalni okvir kompetencija internih revizora. Radi pružanja uvida u cjelokupni obim profesionalne revizorske regulative naveden je pregled svih smjernica koje je do danas izdao Institut internih revizora. Na kraju, u sadržaj knjige unijeto je i jedno Stanovište Evropske konfederacije instituta internih revizora (ECIIA).

Institut Internih Revizora Crne Gore (IIRCG), punopravni je član globalnog Instituta internih revizora (IIA) i član je Evropske konfederacije instituta internih revizora (ECIIA). Osnovan je 2009. godine sa ciljem promocije i unapređenja profesije interne revizije u Crnoj Gori. Izdavanje ove zbirke smjernica jedan je od načina dostizanja ovih ciljeva.

Redaktori :

Doc. dr Slavko Rakočević, CRMA, CPA

Ilvana Marković, CIA

Aleksandra Anđelić, Licencirani revizor

Korišćene skraćenice

IIA	The Institute of Internal Auditors	Institut internih revizora	IIA
IPPF	International Professional Practice Framework	Međunarodni okvir profesionalne prakse interne revizije	MOPP
ERM	Enterprise Risk management	Upravljanje rizikom preduzeća	ERM
CAE	Chief audit executive	Izvršni rukovodilac revizije	IRR
PTQM	Path to Quality Model	Model puta ka kvalitetu	PTQM
CBOK	Common Body of Knowledge	Zajednički korpus znanja	CBOK
CIA	Certified Internal Auditor	Sertifikovani interni revizor	CIA
IIA Mon-tenegro	Institute of Internal Auditors of Montenegro	Institut Internih Revizora Crne Gore	IIRCG
CRMA	Certified Risk Management Auditor	Sertifikovani revizor upravljanja rizicima	CRMA
ECIIA	European Confederation of Institutes of Internal Auditing	Evropska konfederacija instituta internih revizora	ECIIA
CAAT	Computer Assisted Audit Techniques	Računarima potpomognute revizorske tehnike	CAAT
COSO	The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission	Komitet donatorskih organizacija Trejdvjejeve komisije	COSO
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj	OECD
GAIT-R	Guide to the Assessment of IT Risk	Praktične smjernice za poslovni i informaciono tehnološki rizik	GAIT-R
IT	Information Technologies	Informacione tehnologije	IT
SIPOC	Supplier, Inputs, Processes, Outputs, Clients	Dobavljači, inputi, procesi, autputi, klijenti	SIPOC
QA&IP	Quality Assurance and Improvement Program	Program obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta	QA&IP
GTAG	Global Technology Audit Guide	Globalni tehnološki vodiči za reviziju	GTAG
ISA	International Standards of Auditing	Međunarodni standardi revizije	ISA

SADRŽAJ

Definicija interne revizije	13
Etički kodeks	15
Važenje i sprovođenje Etičkog kodeksa	15
Etički kodeks – Načela	16
Pravila ponašanja	16
Uvod u standarde	19
Međunarodni standardi za profesionalnu praksu interne revizije (Standardi)	23
Standardi karakteristika	25
Standard 1000 – Svrha, ovlašćenja i odgovornost	25
1010 – Priznavanje obaveznih smjernica u povelji interne revizije	25
1100 – Nezavisnost i objektivnost	26
1110 – Organizaciona nezavisnost	30
1111- Neposredna saradnja sa odborom	30
1112 – Uloge izvršnog rukovodioca revizije izvan interne revizije	30
1120 – Lična objektivnost	31
1130 – Narušavanje nezavisnosti i objektivnosti	31
1200 – Stručnost i dužna profesionalna pažnja	33
1210 – Stručnost	33
1220 – Dužna profesionalna pažnja	34
1230 - Kontinuirano profesionalno usavršavanje	34
1300 – Program obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta	35
1310 – Zahtjevi programa obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta	35
1311 – Interna ocjenjivanja	35
1312 – Eksterna ocjenjivanja	36
1320- Izveštavanje o Programu obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta	37
1321 – Upotreba navoda “U skladu s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije”	37

1322 – Objelodanjivanje neusaglašenosti	38
Standardi izvršenja	39
2000 – Upravljanje aktivnošću interne revizije	39
2010 – Planiranje	39
2020 – Saopštavanje i odobravanje	40
2030- Upravljanje resursima	40
2040- Politike i procedure	40
2050 – Koordinacija i oslanjanje	41
2060 – Izveštavanje višeg rukovodstva i odbora	41
2070- Eksterni pružalac usluga i organizaciona odgovornost za internu reviziju	42
2100 – Priroda posla	42
2110 – Korporativno upravljanje	42
2120 – Upravljanje rizikom	43
2130 – Kontrola	44
2200- Planiranje angažmana	45
2201 – Razmatranja tokom planiranja	45
2210 – Ciljevi angažmana	45
2220- Obuhvat angažmana	46
2230 – Raspored resursa angažmana	47
2240 – Radni program angažmana	47
2300 – Izvođenje angažmana	47
2310 – Identifikacija informacija	47
Tumačenje:	48
2320 – Analiza i procjena	48
2330 – Dokumentovanje informacija	48
2340 – Nadzor nad angažmanom	48
Tumačenje:	49
2400 – Saopštavanje rezultata	49
2410 – Kriterijumi izvještavanja	49
2420- Kvalitet izvještavanja	50

2421 – Greške i propusti	50
2430 – Upotreba navoda „Izvršeno u skladu s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije“.	50
2431 – Objelodanjivanje neusklađenosti angažmana.	50
2440- Dostavljanje rezultata	51
2450 – Sveobuhvatna mišljenja	51
2500 – Praćenje napretka	52
2600 – Izvještavanje o prihvaćenom riziku	52
Rječnik termina	53
Kontrolno okruženje	55
Implementacioni vodiči.	59
Implementacioni vodič 1000: Svrha, ovlaštenje i odgovornost	60
Implementacioni vodič 1010: Priznavanje definicije interne revizije, Etičkog kodeksa i Standarda u Povelji interne revizije.	63
Implementacioni vodič 1100: Nezavisnost i objektivnost	65
Implementacioni vodič 1110: Organizaciona nezavisnost	69
Implementacioni vodič 1111: Direktna interakcija sa odborom	72
Implementacioni vodič 1112: Uloge izvršnog rukovodioca revizije koje nisu vezane za internu reviziju.	74
Implementacioni vodič 1120: Individualna objektivnost	79
Implementacioni vodič 1130: Narušavanje nezavisnosti i objektivnosti	82
Implementacioni vodič 1200: Stručnost i dužna profesionalna pažnja	84
Implementacioni vodič 1210: Stručnost	85
Implementacioni vodič 1220: Dužna profesionalna pažnja	87
Implementacioni vodič 1230: Kontinuirano profesionalno usavršavanje	88
Implementacioni vodič 1300: Program obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta	89
Implementacioni vodič 1310: Obavezni elementi programa obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta	91
Implementacioni vodič 1311: Interne ocjene	93
Implementacioni vodič 1312: Eksterne ocjene	95
Implementacioni vodič 1320: Izvještavanje o programu osiguranja i poboljšanja kvaliteta	100

Implementacioni vodič 1321: Upotreba navoda „U skladu s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije“	105
Implementacioni vodič 1322: Objelodanjivanje neusaglašenosti	107
Implementacioni vodič 2000: Upravljanje internom revizijom	110
Implementacioni vodič 2010: Planiranje.	113
Implementacioni vodič 2020: Komunikacija i usvajanje	116
Implementacioni vodič 2030: Upravljanje resursima	119
Implementacioni vodič 2040: Politike i procedure	121
Implementacioni Vodič 2050: Koordinacija i oslanjanje	124
Implementacioni vodič 2060: Izvještavanje višeg menadžmenta i odbora	128
Implementacioni vodič 2070: Nezavisni (eksterni) pružaoci usluga i organizaciona odgovornost interne revizije	133
Implementacioni vodič 2100: Priroda posla.	137
Implementacioni vodič 2110: Korporativno upravljanje: definicija	140
Implementacioni vodič 2120: Upravljanje rizicima	142
Implementacioni vodič 2130: Kontrola	146
Implementacioni vodič 2200: Planiranje angažmana.	150
Implementacioni vodič 2201: Bitni elementi planiranja	153
Implementacioni vodič 2220: Obuhvat angažmana	158
Implementacioni vodič 2230: Raspored resursa angažmana	160
Implementacioni vodič 2240: Radni program angažmana	163
Implementacioni vodič 2300: Izvođenje angažmana	165
Implementacioni vodič 2310: Identifikacija informacija	168
Implementacioni vodič 2320: Analiza i ocjena	171
Implementacioni vodič 2330: Dokumentovanje informacija.	175
Implementacioni vodič 2340: Nadzor nad angažmanom.	178
Implementacioni vodič 2400: Pravna pitanja kod izvještavanja o rezultatima . .	181
Implementacioni vodič 2410: Kriterijumi izvještavanja.	183
Implementacioni vodič 2420: Kvalitet izvještavanja	186
Implementacioni vodič 2421: Greške i propusti.	189

Implementacioni vodič 2430: Upotreba navoda “Izvršeno u skladu sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije”	191
Implementacioni vodič 2431: Objelodanjivanje neusklađenosti angažmana	193
Implementacioni vodič 2440: Saopštavanje rezultata	196
Implementacioni vodič 2450: Sveukupna mišljenja	197
Implementacioni vodič 2500: Praćenje napretka	201
Implementacioni vodič 2600: Saopštavanje i prihvatanje rizika	204
Stanovišta IIA	207
Tri linije odbrane za efektivni proces upravljanja rizikom i sistem interne kontrole	208
Uloga interne revizije u upravljanju rizicima preduzeća	217
Uloga interne revizije u obezbjeđivanju resursa aktivnosti interne revizije	226
Modeli	231
Model: Povelja Odbora za reviziju	232
Model: Povelja aktivnosti interne revizije	237
Model: Politike upravljačkih kontrola	244
Put ka kvalitetu	246
Pregled svih smjernica IIA	259
Međunarodni okvir profesionalne prakse (MOPP)	259
Smjernice koje su prevedene na crnogorski jezik	260
Stanovište ECIIA	261
Poboljšanje saradnje između interne i eksterne revizije	261
O Globalnom okviru kompetencija interne revizije IIA	272
Profesionalna zvanja koja izdaje IIA	288